

DESCHIDEREA STAGIUNII

Urmare din pag. V

1912, de articolul lui Petre Locusteanu – bietul Locusteanu! - de scrisoarea lui Haralamb Lecca, după premiera *Castei Diva*, despre Alecu Davila, care l-a chemat la o repetiție generală și l-a instalat în fundul sălii. „Stai aici lângă mine; am nevoie de părerea dumitale. Da, sincer, înțelegi? Sincer“.

Nu, niciodată nu au să bănuiască ei toate câte au fost, niciodată n-o să știe Madam Ștefănescu ce sunt hârțile din sertarul de jos al șifonierului, niciodată n-or să afle canalele astea tinere, care trântesc ușile „Viforului“ fără să-l salute, niciodată n-or să afle, în graba, în inconștiența, în îngâmfarea lor, pe cine nu salută...

E 8 și cinci. Biletul e în buzunar. Mai sunt douăzeci de minute. T.T. Soru e fericit. S-a privit în toate vitrinele, și-a recunoscut de departe silueta în toate oglinzile.

Îi plac afișele mari, de premieră. Toată strada pare plină de ele. *Deschiderea stagiunii*.

E ceva festiv în aer. Parcă ar pluti imaginare serpentine, parcă ar flutura la ferestre nevăzute stindarde... Seară de premieră... Un foșnet de rochii de mătase, un val de voci care urcă și coboară, lumini răsfrânte din oglindă, din cristal în cristal. Fotoliile se deschid cu zgomot, mâini albe își fac semn de la un rând la altul, surșuri se încrucișează peste catifeaua roșie a lojilor. E un vuiet în care străbat parcă ecouri din plăjile cu soare, de unde se întoarce toată lumea bronzată, la sfârșitul vacanței, bucuroasă și stingherită de a-și regăsi rochiile albe de mătase, hainele negre...

T.T. Soru se gândește cu duioșie la fotoliul care îl așteaptă la teatru, în plină lumină, fotoliul lui de 26 de ani. O undă de emoție, de devotament, de bunătate înconjoară ca un nimb imaginea scaunului. Îl înfioară gândul că l-ar fi putut pierde...

E singurul lucru pentru care a luptat în viață, singurul lucru pe care a voit, până la deznădejde, să-l păstreze. A trecut din redacție în redacție, a așteptat luni de-a rândul chenzine neplătite, a făcut corectură de noapte, a renunțat la tot, a renunțat la orice dar a cerut în schimb un singur lucru: cronică dramatică. Era insula lui de lumină. De acolo, din fotoliul de premieră începea un vis în care nu mai încăpea nici Madam Ștefănescu, nici redacția, nici cafeneaua. Ca printr-un ochean vrăjit, viața căpăta culoare, mișcările, noblețea, lucrurile, simetrie. Un suflu de căldură, de sensualitate, de amețală trecea deasupra tuturor, dându-le un aer de irealitate, de plutire. Balcoanele de ipsos și bronz, candelabrele de cristal, scările albe de marmoră, catifelele de un roșu aprins – totul era somptuos. Serile lui de feerie... Ardeau în calendar cu o flacără de aur și în lumina lor orbitoare se pierdeau până la cenușă, până la neființă, toate celelalte zile. Pe stradă, la ministere așteptând un comunicat, la Cameră luând note după o interpelare despre exportul porumbului, acasă terorizat de vocea lui Madam Ștefănescu, pretutindeni îl avea sentimentul foarte exact că e în exil. Ba, chiar, se trezea uneori zâmbind în sinea lui, amuzat ca un prinț travestit, pe care trecătorii îl lovesc, neatent, cu cotul pe stradă. „Dacă ar ști ei“...

Se agățase de cele mai obscure gazete, trecuse prin toate redacțiile de partid, cunoscuse foile cele mai

nesigure, cele care apăreau o săptămână sau o lună, până ce își puneau la punct micul lor șantaj și dispăreau într-o bună dimineață fără explicație, dar nu consimțise să ducă traiul ăsta precar, decât pentru a păstra mereu, an de an, scaunul lui de teatru, fotoliul lui de vis.

Anul ăsta, sfârșitul verii îl găsisse fără gazetă și T.T. Soru așteptase, cu panică, apropierea stagiunii de toamnă. Dacă n-ar fi ieșit, pe neașteptate, „Viforul“, ce s-ar fi întâmplat?

Încearcă să-și imagineze ce ar fi viața lui fără serile de premieră – și nu poate. Ceva gol, pustiu, fără sens, fără așteptare...

Ceasul de la Palat arată 8 și douăzeci. E timpul să mergem. Dinspre Ateneu, mașinile coboară fără sfârșit. T.T. Soru ar putea spune fără greș, care se va opri în fața teatrului și care va merge mai departe, spre bulevard. Are un „flair“ sigur al mașinii de spectacol. Există un stil de premieră până în cele mai mici detalii.

Plouă mereu, o ploaie mărunță și liniștită, care populează calea Victoriei, dă strălucire asfaltului, mărește focul vitrinelor, răspândește dealungul întregii străzi un foșnet de voci, de frunze, de pași.

Peste câteva clipe va fi în foaier, va lăsa cu un gest de lene și de neatent, pardesiul la garderobă, își va potrivi ultima oară papillonul în oglindă și apoi, întârziind o secundă în prag, pentru a îmbrățișa cu o singură privire sala de brocart și aur (eventual „brocart și aur“ poate fi un termen fericit în cronică dramatică de mâine), îmbrățișând-o într-o singură privire, se va îndrepta către fotoliul, care îl așteaptă.

„Viața, bătrânul meu domn, este totuși frumoasă. Între noi fie zis, n-am obiceiul să te fletez, dar smokingul ăsta îți vine bine și – zău – dacă tragi cu ochiul la vitrina din dreapta, trebuie să recunoști că domnul care trece nu e lipsit de distincție, iar domnul acesta ești tu.

„A! evident, sunt multe de schimbat în existența dumitale și vei trebui să procedezi metodic. În primul rând, va trebui să-ți dai pantofii galbeni la dres. Pe urmă, vei avea o convorbire cu Madam Ștefănescu și îi vei spune că te muți. În al treilea rând, vei căuta un editor pentru cronicile dumitale, căci e inadmisibil ca, la 47 de ani, e inadmisibil, mă-nțelegi...“.

T.T. Soru a uitat dintr-o dată ce anume e inadmisibil, căci s-a oprit locului speriat... Nu știe unde e biletul. Să-l fi... Să-l fi pierdut? ...Nu. Uite-l aici. L-a găsit.

„Da, domnul meu, nu văd ce te poate împiedica să-ți schimbi cu totul soarta. Puțină energie. Un act de voință. Da, asta e: un act de voință. Ce ai făcut cu domnul Ștefănescu adineauri a fost perfect. Încă două gesturi ca ăsta și ești salvat. 47 de ani? Mă faci să râd. La 47 de ani, viața începe ca la 20.“

- Biletul, vă rog.

T.T. Soru întinde absent, omului de la intrare, biletul.

„Nimic nu este, zic, mai ușor, decât să...“.

- Nu cred că e valabil biletul ăsta, treceți în orice caz, în stânga, la control.

- Cum ai zis? Nu e valabil? Biletul meu?

- Treceți, vă rog, din ușă. N-avem timp, vă rog. Întrebați la control. Faceți loc, vă rog.

- Domnu'?

- Numele meu e T.T. Soru.

- Da. Și?

- Am zis T.T. Soru.

- Ați zis T.T. Soru. Am înțeles. Și ce doriți?

I se părea așa de comic să-l întrebe pe el, aici, în seara asta „ce doriți?“, pe el care nu dorește nimic altceva în lume încât, dacă și-ar putea stăpâni buzele palide, ar încerca să râdă.

„Sunt T.T. Soru. Sunt cronicarul ziarului „Viforul“.

- A, nu. Asta nu. Să se termine o dată: „Viforul“, „Tunetul“, „Fulgerul“, „Trăznetul“. Prea sunt multe. Cum apare o fițuică, drept la noi vine, să-i dăm loc. Nu, domnule, regret. De altfel, uită-te și dumneata pe plan; nu mai avem nici un centimetru liber.

T.T. Soru îl ascultă fără să audă nimic. I se pare ciudat omul ăsta care vorbește la ghișeu, face gesturi, clipește. De sus, din foaiere, vine un sunet lung de sonerie.

*

Nu știe de câtă vreme stă cu fruntea lipită de vitrina asta. Picăturile de ploaie se preling pe sticlă în mici fluvii, care se adună și se despart, cu valuri neprevăzute. Bobițele de apă stau întâi nemișcate, lipite de geam și, pe urmă, câte una tresare ca un mic licurici, se

SHAKESPEARE

Sonete

55

*Nici aurul, nici piatra princiară
nu vor trăi cât rima mea cea plină,
lumina ta de-aici nu va să piară
ca marmora mâncată de rugină.
Statui, de-alungul vremii, vor fi sparte,
și mari clădiri cădea-vor în țărână,
dar flacăra și sabia lui Marte
de tine la o parte-or să rămână.
De moarte și uitare tu vei trece
și vei afla întotdeauna loc
în timpurile, ce se vor întrece
să poarte lumea către-al ei soroc.*

Traduceri de Mihail Sebastian
(publicate postum în „Viața Românească“, martie 1951)

*Și astfel pân-la marea judecată
Vei fi prin vers, deapururi neuitată.*

81

*Că voi trăi un epitaful a-ți face,
Sau putrezi, cât tu ești încă vie –
Din versu-mi moartea nu te va desface,
Deși de mine nimeni n-o să știe.
Nemuritor aici e al tău nume,
măcar că eu plecat pe veci...în groapă,
când oamenii mă vor uita în lume,
pe tine te-or păstra sub a lor pleoapă.
statuie o să-ți fie-ăst vers, pe care
il vor citi priviri ce încă nu-s;
și-o să-l repete glasuri viitoare,
când cei de azi de mult se vor fi dus;
vei fi – atât e pana mea de tare –
mereu pe buze ca o răsuflare.*

desprinde, alunecă pe sticlă cu greu parcă și-ar căuta drumul, parcă ar dibui, până ce, la un moment dat, se rostogolește brusc până jos, ca o alice transparentă.

A numărat până acum câteva sute. Dacă plouă mereu, vor mai fi câteva mii. Pe urmă? Pe urmă, nu mai e nimic. Principalul e să nu se gândească. Nici un gând să nu-l străbată, nici o amintire, nici un cuvânt. Trec prin el diverse începuturi stupide de frază, fără sens.

„În definitiv, raporturile noastre...“.

„Chiar dacă ai admite pentru un moment...“.

„Ți-o spun eu, și în orice caz...“.

În vitrina fără lumină, nu-și distinge din întreaga față, reflectându-se în geam, decât mustața și s-ar spune că picăturile de ploaie, ce se preling pe sticlă, trec prin firele ei blonde. Le simte ude, grele, lipite de buză și senzația asta este singura pe care o mai păstrează, cu precizie, despre el însuși.

Plânsul îl podidi mai târziu, pe bulevardul Elisabeta, în fața unei plăcintării. Nu-și amintea cum ajunsese acolo, nu știa când se urnise din loc. Un clopot de tramvai îl scutură din neștire și, cum rămase puțin uluit, privind în dreapta și în stânga, ceva se surpă în el și un val de lacrimi îl izbi dinăuntru, răspândind prin tot corpul lui

insensibil un suflu de căldură și de desmorțire, ca un pahar de ceai iarna.

Abia atunci își regări mâinile, încheieturile, umerii, toate cuprinse blând în acest hohot de plâns, cuminte, fără disperare, toate învăluite ca într-un abur.

„Patruzeci și șapte de ani“. Se agățase de acest cuvânt, care îi trecuse prin cap și acum îl repeta șoptit între lacrimi. „Patruzeci și șapte de ani“.

Patruzeci și șapte de ani. Patruzeci plus șapte. Zece și zece și zece și zece și șapte.

Se simți bătrân, oribil de bătrân și se întrebă: „când am îmbătrânit?“, încercând să-și aducă aminte, ca și cum ar fi fost un lucru precis, bunăoară o hârtie pe care ar fi pus-o undeva și nu mai știe unde. „Da, da, când am îmbătrânit. Să vedem. Nu astăzi, că azi e luni. Nu ieri, că ieri am stat în casă. Nu sâmbătă... Când, Doamne, când? ...I se părea că trebuie să fie undeva, în urmă, o zi precisă, o zi sigură – 14 decembrie 1926, 26 iunie 1918, 30 octombrie 1933... o zi pe care s-o prindă din trecerea tuturor zilelor și să poată spune „de aici, din clipa asta, din locul ăsta a început“.

Se simți bătrân, cum cineva se poate simți ud, după ce a alergat multă vreme prin ploaie. Câtă vreme alergă nu știi nimic, dar când te-ai oprit locului, să te adăpostești sub o streșină, te înfioară

brusc hainele lipite de tine, ca niște cârpe ude. Se simți bătrân și era o impresie de jilav, de umed, de rece...

„Dacă ar avea un revolver“. Vorba trecu prin el întâmplător, fără să lase nici o urmă. „Dacă ar avea o țigară“.

Își aminti cu greu, cu un efort de memorie încă nesigură, că undeva, în buzunarul hainei, are câteva „regale“.

Ridică privirea să caute un trecător cu țigara aprinsă și dădu de cadranul unui ceas. Privi multă vreme fără să vadă nimic. „Nouă fără cinci“. Și apoi, auzindu-și propriile cuvinte, tresări ca și cum altul i le-ar fi spus. „Nouă fără cinci? Numai atât?“.

Acasă, era frig. Ar fi trebuit să se aștepte. Lăsase fereastra deschisă pe ploaie. O uitase. Lângă sobă, în colț, căutând butonul electric, se lovi de ceva și tresări. Când făcu lumină, dădu de tabloul domnului Ștefănescu. Ridică din umeri.

„Și cu ăsta ce să mai fac acum?“... Îl luă în mâini, se apropie de pat, se sui cu amândouă picioarele, căută cuiul din perete și fixă tabloul la locul lui obișnuit. „E plin de praf. Ar trebui șters“, gândi cu indiferență T.T. Soru.

Domnul Ștefănescu își regăsi îndată zâmbetul lui tenace. T.T. Soru îl privi fără ostilitate.

(Din volumul colectiv *Nuvele inedite*, Editura „Adevărul“, 1936)